

BEYOĞLU SENİN

KATILIMINLA BEYOĞLU

Midye Dolma Üretim Yerleri Saha Raporu

2021

Bu rapor **İstanbul Planlama Ajansı Sosyal Politikalar Ofisi** tarafından hazırlanmıştır.

2021

1. Yöntem

Beyoğlu'nda bulunan midye dolma üretim alanlarına, bölgede faaliyet yürüten dayanışma ağlarından kişiler aracılığıyla saha ziyaretleri gerçekleştirildi. Üretim yerlerindeki çalışanlar ve bulunan üretim yeri sahipleriyle anket yapıldı.

Ziyaret Edilen Depolar: Tarlabası olarak adlandırılan Bülbül ve Çukur mahallelerinde Tırşe, Çukur, Şht. Nevres ve Akkiraz sokaklarında aynı sokakta 4'ten fazla bulunan depolar ziyaret edilmiştir. Beyoğlu'nda bulunan yaklaşık 25 midye dolma üretim deposuna gidilmiş, kapalı olanlar dışında 16 tanesiyle anket yapılmak istenmiş, 2'si reddetmiştir.

Görüşülen Kişilerin Profilleri :

Anket yapılan 14 depoda 20 kişi ile görüşülmüştür. Görüşülen tüm kişiler erkekti. 2 üretim deposunda çalışan 2 kadına anket uygulanmak istemiş fakat kendileri bu talebi kabul etmemiştir. Üretim işçileri 21-56 yaş aralığında, 1 lise mezunu dışında ilk, ortaokul mezunuydu. Görüşülen 3 kişi hiç evlenmemiş, diğer görüşülen kişilerin evli olduğu öğrenilmiştir. Evli olan bu kişilerden 4 kişinin çocuğunun olmadığı, 3 kişinin 1'er çocuğu, 4 kişinin 2'ser çocuğu olduğu diğerlerinin 4 ya da 5 çocuğu olduğu öğrenilmiştir. Her birinin ise bakmakla yükümlü olduğu kişi sayısının ise en az 4 en fazla 7 olduğu öğrenilmiştir.

Depo sahibi ve çalışanların genel itibariyle Mardin, Ağrı ve Niğdeli olduğu gözlemlenmiştir. Özellikle Niğdeli üretim yeri sahiplerinin Niğdeli ve Türkmen çalışanlarla çalışmaya özen gösterdiği, Mardin ve Ağrılı depo sahiplerinin de Kürt, Afrika ve Türkmen çalışanlarla çalıştığı görülmüştür.

2. Beyoğlu'nda Midye Dolma Üreticiliğine Dair Bulgular

Yapılan saha çalışmasında anket uygulanan kişilerin büyük çoğunluğu İstanbul'a 10-35 yıl aralığında göç ettiklerini, göç etme sebeplerinin ise iş imkânları olduğunu söylemişlerdir. 3 depoda görüşülen Türkmenistanlı çalışanlar 2-5 yıldır iş imkânları ve siyasi sebeplerle İstanbul'a geldiklerini söylemişlerdir.

Anket yapılan kişilerin tamamı İstanbul'a geldiğinden beri başka ilçelerde de olmak üzere midye işinde çalışmışlar. Bu bölgede çalışmaya başlama sebeplerinin de akrabalık-arkadaşlık ilişkileri ve Tarlabası bölgesinin bu iş için uygun olmasından kaynaklı olduğunu söylemişlerdir. Midye işinin çıkartma, temizleme, doldurma-pişirme ve satış olmak üzere hepsinde çalışmışlar.

Görüşülen kişilerin çoğu uzun yıllardır bu işi yaparak geçimlerini sağladıklarını, bu işten ekme kazandıkları, artık başka iş yapamayacaklarını, bu işi meslekleri olarak benimsediklerini belirtmişlerdir. Türkmen çalışanlar ise zorunda oldukları için bu işi yaptıkları ülkelerindeki siyasi istikrarsızlık biterse memleketlerine dönüp başka iş yapmak istediklerini ifade etmiştir.

Beyoğlu'nda genel itibariyle midye işinin temizleme aşamasının yapıldığı, sadece 3 yerde doldurma ve pişirme işlemlerinin yapıldığı gözlemlenmiştir. Temizleme işlemlerinin yapıldığı bu depolar temizledikleri midyelerin mekânlara dağıtımını da gerçekleştirmektedirler. Dağıtım yaptıkları bu mekânlar Beyoğlu'nda da bulunurken çoğunlukla Beyoğlu dışında bulunan Beşiktaş, Ümraniye, Avcılar, Kadıköy, Ümraniye, Sarıyer ve Çengelköy ilçeleri olduğunu söylemişlerdir.

3. Mekânsal Bulgular

Çukur ve Bülbül midye üretim depolarının bulunduğu bölgeler olarak görülmektedir.

Çalışanların Yaşadıkları Bölgeler: Bülbül, Çukur, Piyalepaşa, Alibeyköy, Dolapdere, Örnektepe, Yenişehir, Okmeydanı

3.1. Neden Beyoğlu?

Neden Beyoğlu diye sorusu yönetildiğinde tamamından midye işinin sadece Beyoğlu'nun bu bölgesinde yapılabileceği, bunun sebebinin ise yapılan temizleme, doldurma ve pişirme işlemlerinden kaynaklı oluşan kötü kokuya ve görüntü kirliliğine başka bölgede izin verilemeyeceğini, bölgedeki herkesin birbirini tanımamasının da önemli bir etken olduğu, bölgenin coğrafi olarak İstanbul'un merkezi olmasının diğer bölgelere yapılacak dağıtımını kolaylaştırdığı cevapları alınmıştır.

Temele ise kötü koku, görüntü kirliliğini bu bölgenin kaldıracabileceğine ve akrabalık/arkadaşlık ilişkilerini oturtmaktadırlar.

3.2. Depolar

Temizleme-doldurma-pişirme işlemlerinin yapıldığı bu depoların buldukları binaların bodrum katlarında yer aldığı, bu depoların havasız ve rutubetli olduğu, hijyen koşulları açısından çok kötü durumda oldukları, her depoda en az 3-4 kişinin çalıştığı, 2 kişi çalışan küçük depoların da olduğu, bu durumun çalışanların sağlığı açısından da büyük güvencesizlik yarattığı gözlemlenmiştir. Gezilen depolar, zabita ve polisin görmemesi, geçimlerini sağladıkları bu depoların kapatılmaması için dışarıdan tamamen izole edilmeye çalışıldığı da

gözlemlenen bir diğer önemli noktadır. Zabıta ve polisin görmemesi için yapılan uğraşlar da depoların havasız olmalarına ve ışık almamalarına sebebiyet vermektedir.

4. Sosyo-ekonomik Bulgular

Çalışanlar aylık 2.000 TL ile 4.000 TL arasında kazandıklarını ifade ettiler. Giderek artan kira-gıda-fatura giderlerini karşılamakta zorluk yaşadıklarını, bakmakla yükümlü oldukları kişilerin de bu durumdan kaynaklı başka iş yapmak zorunda kaldıklarını, her ay borçlanma ile karşı karşıya kaldıklarını ifade etmişlerdir.

4.1. Pandemideki Durum

Yaptıkları işten para kazanabilmeleri için mekânların açık olması gerektiğini, gece hayatı olduğu sürece para kazanabildiklerini ifade etmişlerdir. Pandemide özellikle tam kapanma döneminde hiç çalışmadıklarını, çoğunun memleketine gidip o dönemi memleketlerinde geçirdiklerini, herhangi bir yerden gelirleri olmadığı için de o dönemin kendileri açısından tamamen olumsuz olduğunu ve o dönemde geçinmek için aldıkları kredi ve elden borçları halen ödemeye çalıştıklarını belirtmişlerdir.

4.2. Güvencesizlik

Yaptıkları işin toplama aşamasından dağıtım aşamasına kadar herhangi bir aşamasında izin verilen bir iş olmadığını, bu yüzden her an ceza ve baskınlarla karşı karşıya kalabildiklerini, kendilerinin ve aileden kimsenin sosyal güvencelerinin olmadığını, pandemi vb. kriz dönemlerinde büyük bir riskle karşı karşıya kalabildikleri, çalışma şartlarının sağlık açısından problemler yaşattığını/yaşatabileceğini ifade edilmiştir.

Görüşülen bir kişi aynı zamanda denizden midye toplayan bir kişiydi. Kendisi ve çevresinde toplayan çok kişi olduğunu, midye toplamanın yasak olduğu için güvenlik ekiplerinin sürekli devriye gezdiklerini, yakalandıkları durumda ekipmanlarına el konulduğunu, ekipmanlar çok pahalı olduğu için bazen tüpsüz dalmak zorunda kaldıklarını ve saklanmak zorunda kalınca hayatlarını riske attıklarını söylemiştir.

Aynı zamanda dağıtım işinde çalışan moto kuryelerin de olduğu bu moto kuryelerin de çok uzun yollara gittikleri, belli bir çalışma saatleri olmaması ve sigortalarının olmaması, her an kaza riskiyle karşı karşıya olmaları sebebiyle güvencesiz şartlarda çalıştıklarını belirtmişlerdir.

5. Talepler ve İhtiyaçlar

Saha çalışmasından elde edilen talepler en yoğunundan en aza doğru sıralanmıştır.

- **Kooperatif Kurulması:** Katılımcıların hepsi kooperatif fikrini çok benimsemiş böyle bir yapıya çok acil ihtiyaçları olduğunu ifade etmişlerdir.
- **Belirli Bir Alana Toplanması:** Midye temizleme alanlarının sahil bandına yakın bir yere toplatılmasının birçok açıdan olumlu olacağını dile getiriyorlar. Aynı zamanda midye temizlerken kullanılan musluk suyu yerine deniz suyunun kullanılabileceği, yerleşim bölgelerinde meydana gelen kötü koku probleminin ve görüntü kirliliğinin ortadan kalkacağını düşünüyorlar.
- **Polis ve Zabitanın Bakış Açısı:** Polis ve zabitanın kendilerine dönemselsel olarak çok baskı uyguladıklarını, etnik kökenlerinden kaynaklı kendilerine “terörist” gözüyle bakıldığını dile getirmişlerdir. Üretim alanlarına yapılan baskınlar ve cezalardan dolayı tek gelir getirici olan işlerinden uzaklaştırılmaya çalışıldıklarını dile getirdiler.
- **Ruhsat ve İşgaliye Alımı Kolaylaştırılsın:**

Ruhsat almanın genel itibariyle zorlaştırıldığı, çok maliyetli olduğu dile getirildi. Ama yapılan araştırma sonucunda kendilerinin resmi prosedürler hakkında çok yetersiz bilgiye sahip oldukları, daha önce hiç araştırma yapmadıkları gözlemlenmiştir. Genel itibariyle ruhsat alma konusunda kendilerine yol gösterilmesi ve kolaylık sağlanmasını talep ediyorlar.

- **Midye Çıkartılmasında kolaylık sağlansın:** Midye çıkarmalarına izin verilmediği, yakalandıklarında çok pahalıya aldıkları ekipmanlarına el konulup ekstra ceza yazıldığını söylüyorlar. Bu konuda kendilerine kolaylık sağlansın istiyorlar.
- **Hijyen Desteği:** Üretim alanlarının genel itibariyle hijyenik olmadığı, bu konuda destek verilebileceği dile getirildi.